

Kiszl Péter – Mátyás Melinda

Digitális bölcsészet a könyvtár- és információtudományban 3. rész

Latin nyelvű szövegtörzseket tartalmazó és epigráfiai adatbázisok Európában*

A digitális bölcsészet, valamint a könyvtár- és információtudomány szoros kapcsolatban álló diszciplínák. Tanulmányunk harmadik részében a European Association for Digital Humanities (EADH) által közzétett multidiszciplináris projektekből válogatva, ókori latin szövegeket feldolgozó (digilibLT – Digital Library of Late-antique Latin Texts, Earlier Latin Manuscripts) és görög-latin epigráfiai adatbázisokat (Inscriptiones Graecae, German Inscriptions Online, I.Sicily – Inscriptions of Sicily, EAGLE – Europeana Network of Ancient Greek and Latin Epigraphy) elemzünk. Vizsgálatunk eredményeinek közzétételével elsősorban a magyarországi könyvtári tájékoztatást és a könyvtárosképzést szeretnénk támogatni, valamint a hazai tartalomszolgáltatások színvonalának emelését ösztönözni.

Tárgyszavak: bölcsészettudomány; digitális technika; információmenedzsment; innováció; adatbázis; epigráfia; latin nyelv; tartalomszolgáltatás; nemzetközi együttműködés

Digitális bölcsészet és klasszika-filológia

A European Association for Digital Humanities (EADH) honlapján¹ olyan digitális bölcsészeti projekteket gyűjt össze, amelyek az utóbbi öt évben indultak és jelentősen hozzájárultak az európai digitális bölcsészet fejlődéséhez. A programok felvétele egy angol nyelvű – a projekt nevét, URL-jét, maximum 100 szavas bemutatkozását, partnereit, résztvevőit, támogatóit és logóját, valamint a kapcsolatfelvételi adatokat tudakoló – űrlap kitöltésével szabadon kezdeményezhető.²

Tanulmányunkban az EADH által regisztrált több mint 200 program³ mindegyikének feldolgozására nincs módunk. Közleményszériánk jelen részében így jól körülhatárolható, viszonylag homogén csoportként azokat az adatbázisokat vizsgáljuk, amelyek *latin nyelvű szövegekkel, illetve görög-latin nyelvű epigráfiákkal (feliratokkal)*⁴ foglalkoznak. E kettő között az összekötő kapocs elsődlegesen a klasszika-filológiai kötődés, a nyelv és az adatközlés hasonlósága.

Választásunkat az is befolyásolta, hogy a hazai könyvtár- és információtudományi szakirodalomban olyan alul reprezentált, *multidiszciplináris* (tör-

ténet, nyelvészet, irodalom, régészet, informatika stb. kötődésű) komplex digitális bölcsészeti témát kínálunk, amely a könyvtári adatbázisok építéséhez és a szakmai együttműködések kialakításához is hasznos adalékokkal, akár mintául is szolgálhat. A könyvtárakhoz azért is kapcsolódik szorosan a *klasszikus nyelvű örökség* (a két nyelv közül különösen a latin), mert a régi gyűjteménnyel rendelkező intézményekben a kéziratok és a régi nyomtatványok túlnyomó része latin nyelvű. A latin pedig sok szempontból épít az ógörögre. A régi szövegek vagy a hozzájuk kapcsolódó kézikönyvek feldolgozásához és nyilvánossá tételéhez így a *közgyűjtemények bőségével vehetnek ötleteket a digitális bölcsészet megoldásaiból.*

Az EADH holdudvarából ezáltal az alábbi hat projektet vesszük górcső alá.

Latin szövegeket közlők:

1. *digilibLT – Digital Library of Late-antique Latin Texts*,⁵
2. *Earlier Latin Manuscripts*.⁶

---

* A tanulmány az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) támogatásával készült.

Epigráfiákat közlők:

3. *Inscriptiones Graecae*,⁷
4. *German Inscriptions Online*,⁸
5. *I.Sicily – Inscriptions of Sicily*,⁹
6. *EAGLE – Europeana Network of Ancient Greek and Latin Epigraphy*.¹⁰

Elemzésünkben szólunk a portálok mindegyikére, egy (kisebb) csoportjára, vagy csak egyikére érvényes tulajdonságokról is. Ezután összevetjük a gyűjtemények profiljait, továbbá azt, hogy mely szervezet(ek) támogatják, illetve melyek a partnerintézményeik (ha vannak). Végül pedig – könyvtár- és információtudományi megközelítéssel – kiemeljük a projektek egyedi vonásait, keresési, böngészési, rendezési, megjelenítési stb. lehetőségeit.

A kutatási projektek átfogó összehasonlítása

A kezdeményezések közös jellemzője a *nyilvános megosztás* és a közkinccsé tétel szándéka. Ingyenesen szolgáltatják az adatokat és térítésmentes, illetve saját fejlesztésű alkalmazásokat használnak a működtetéshez. Az I.Sicily például a *Zotero* hivatkozáskezelő programmal¹¹ teszi elérhetővé bibliográfiáját.

Egységes vonás, hogy *modern leíró nyelveket* alkalmaznak, a latin szövegek megjelenítéséhez a TEI-XML-t, az epigráfiai források fele pedig TEI-ben, a feliratok modern leírására használt *EpiDoc* sémával¹² publikálja az adatait (I.Sicily, *Inscriptiones Graecae*). A *digilibLT* adatbázis teljes tartalma menthető XML-ben ZIP-csomagként. Az *Earlier Latin Manuscripts* katalógusát tetszőlegesen exportálhatjuk CSV formátumban, táblázatait lementhetjük akár képként, akár PDF dokumentumként vagy SVG (Scalable Vector Graphics) vektor fájlként is.

Utóbbi előnye, hogy bármilyen mértékben nagyítva sem torzul a kép.

Két adatbázis (*Earlier Latin Manuscripts* és *I.Sicily*) *dinamikus táblázatos megjelenítést* használ az adatok prezentálására. Ez különösen hasznos, mert így szabadon rendezhetjük a táblákat a saját preferenciáink szerint, nem köt minket a készítőik által elsődlegesnek gondolt rendezési szempont.

A *projektek támogatói* között természetesen európai felsőoktatási intézményekkel, kutatóközpontokkal találkozhatunk. A legtöbb partnerintézménnyel az epigráfiai forrásokkal foglalkozó gyűjteményeket összefogó, *Europeana*-kötődésű *EAGLE* rendelkezik, amelyben Magyarországról az *Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE)* vesz részt. Létezik olyan intézmény, amelyik egyszerre több programot is támogat, ilyen például a *University of Oxford* (I.Sicily és *EAGLE*), valamint a *Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities* (*Inscriptiones Graecae* és *German Inscriptions Online*).

Az adatbázisok egy részének célja, hogy digitálisan kereshetővé tegye az eredetileg *nyomtatásban megjelent* tudományos összeállításokat, ilyen az *Earlier Latin Manuscripts*, az *Inscriptiones Graecae* és a *German Inscriptions Online*. A másik része (*digilibLT*, *I.Sicily* és *EAGLE*) olyan forrásokat tesz közzé, amelyek még nem léteznek összegyűjtve sem korábbi nyomtatott változatban, sem digitális formában.

A *1. táblázatban* az EADH oldalán megjelenő bemutatkozó projektadatok alapján szemléltetjük az egyes adatbázisok főbb jellemzőjét és intézményi hátterét.

1. táblázat

Az EADH portálján regisztrált latin nyelvű és epigráfiai digitális bölcsészeti projektek áttekintése

A portál neve és profilja	Támogató(k) és partnerintézmény(ek)
<p>digilibLT</p> <ul style="list-style-type: none"> • latin nyelvű prózai szövegek a 2. század végétől a 7. századig • XML-TEI standardok szerint annotálva a forrás hivatkozásával és a változtatások jelölésével • bizonyos szerzők és művek teljes kánonja elérhető 	<p>Támogató:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regione Piemonte <p>Partnerintézmények:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Università degli Studi del Piemonte Orientale • Università degli Studi di Torino

<p>Earlier Latin Manuscripts</p> <ul style="list-style-type: none"> • alapja E. A. Lowe munkája, a Codices Latini Antiquiores (CLA)¹³ • 800 előtti latin nyelvű kéziratokat, Lowe gyűjtését és annak a kiegészítéseit tartalmazza javításokkal együtt • adatbázisba rendezett felületet kínál, a gyűjteményekben eredet, proveniencia, írásmód és szöveg alapján is kereshetünk • lehetőségünk van kulcsszóra, könyvtárra, írásmódra és datálásra is szűrni 	<p>Támogatók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moore Institute, NUI Galway • School of Languages, Literatures, and Cultures, NUI Galway
<p>Inscriptiones Graecae</p> <ul style="list-style-type: none"> • a Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities legrégebbi projektje, amelynek célja a görög nyelvű feliratok összegyűjtése és közzéte • a Corpus Inscriptionum Graecarum (CIG)¹⁴ utóda • online kiadása jelenleg 11 kötetet tartalmaz, hozzáférhetünk az eredeti szöveghez és a fordításokhoz (angol és német) is 	<p>Támogató:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities
<p>German Inscriptions Online (Deutsche Inschriften – DIO)</p> <ul style="list-style-type: none"> • középkori latin és német feliratok egészen 1650-ig • gyűjtési helyek: Németország, Ausztria, Dél-Tirol • Deutsche Inschriften (DI) – kötetek: városi vagy adminisztratív körzetek, illetve egy-egy város feliratait gyűjtötték • a DIO célja a teljes DI széria digitalizálása és online közzéte • meglévő rész: visszamenőleges digitalizálása a régebbi köteteknek, amelyeknek még nem volt digitális eredetije; későbbi kötetek szerkesztése; a képekre való közzéte jogok megszerzése; a metaadatolás; fekete-fehér képek esetén új színes fotó készítése 	<p>Támogatók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Academy of Sciences and Literature, Mainz • Austrian Academy of Sciences • Bavarian Academy of Sciences and Humanities • Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities • Heidelberg Academy of Sciences and Humanities • North Rhine-Westphalian Academy of Sciences, Humanities and the Arts • Saxon Academy of Sciences in Leipzig <p>Partnerintézmények:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dr. Ludwig Reichert Verlag • Austrian Academy of Sciences Press • Institut für Geschichtliche Landeskunde an der Universität Mainz e.V. • Kompetenzzentrum Trier • Deutsches Historisches Institut in Rome
<p>I.Sicily</p> <ul style="list-style-type: none"> • az ókori Szicília feliratainak ingyenesen, online elérhetővé tétele • válogatás nélkül gyűjti a feliratokat minden nyelvből, amelyek előfordult az ókori Szicíliában pl. latin, görög, pun, héber • időbeli gyűjtőköre: Kr. e. 7-6. század – Kr. u. 5. század és még későbbi is lehet • első gyűjtésben a kőbe vésett szövegeket tárják fel, ezt a jövőben tervezik kibővíteni • leírási mód: TEI-XML EpiDoc séma • 2016 közepére lett nyilvános 	<p>Támogatók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • John Fell Fund, University of Oxford • Merton College, Oxford <p>Partnerintézmények:</p> <ul style="list-style-type: none"> • University of Oxford • Museo archeologico regionale Paolo Orsi in Syracuse • Museo civico, Catania • Consiglio Nazionale delle Ricerche, Catania

<p>EAGLE</p> <ul style="list-style-type: none"> • célja a partnerintézmények epigráfia-gyűjteményeihez és archívumaihoz való hozzáférés biztosítása • központi adatbázist épít • többnyelvű portált szolgáltat, folyamatosan bővül a digitalizált tartalmakkal • az Europeana része 	<p>Támogatók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ICT Policy Support Programme of the European Commission • Competitiveness and Innovation Framework Programme <p>Partnerintézmények:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sapienza, University of Rome • Promoter Srl • University of Bari "Aldo Moro" • Heidelberg University • Oxford University • University of Alcalá • Paris Lodron University Salzburg • Babeş-Bolyai University • Eötvös Loránd Tudományegyetem • Juraj Dobrila University of Pula • Scientific Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts Institute of Archaeology • Institut de recherche sur l'Antiquité et le Moyen-Age "Ausonius", UMR 5607, University of Bordeaux 3 - CNRS • Katholieke Universiteit Leuven • Italian National Research Council – CNR-ISTI • German Archeological Institute • The Cyprus Institute • Eureka • The British School at Rome • Gogate Srl
--	---

Latin nyelvű szöveges adatbázisok

*digilibLT*¹⁵

A digilibLT a latin prózai szövegek közül a nem keresztényeket gyűjti. (Csak néhány keresztény szöveg található meg benne a nyelvi szempontból történő összehasonlítás érdekében.) Bibliográfia is kiegészíti, mely a tárolt szövegeket regisztrálja. A *Packard Humanities Institute (PHI)*¹⁶ utódja kíván lenni, ugyanis a PHI-ban a 2. századig találjuk meg a latin nyelvű írásokat, ebben pedig az utána következőket olvashatjuk.

A keresés módjai az adatbázisban: teljes szöveges és kulcsszavas (szerző, időszak, szövegtípus). A haladó keresésben (1. ábra) lehetőség adódik szabadszavasán kutatni operátorok használatával, továbbá alkalmazhatunk szóközelségi beállításokat, valamint kulcsszavakat is.

A *bibliográfiához* külön kereső áll rendelkezésünkre, amely igen részletesen paraméterezhető:

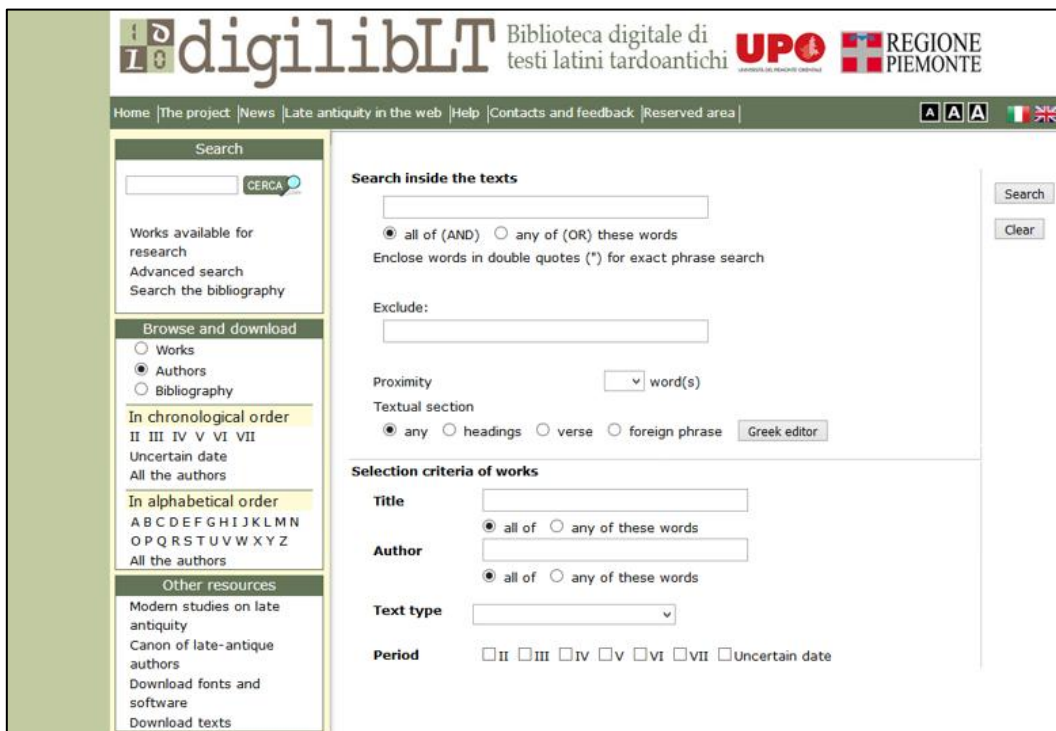
- az ókori szerző nevére, akiről az írás szól;

- a tanulmány szerzőjére;
- a tanulmány típusára; a folyóirat nevére;
- a kötött szavas kulcsszólistából kiválasztott szavakra, kifejezésekre;
- az időszakra és megjelenési évre.

A szövegeket online szabadon megtekinthetjük, regisztrációval letöltésre is van lehetőségünk a következő formátumokban: TXT, PDF, TEI, E-Pub (2. ábra). Ahogy bevezetőnkben már szóltunk róla, bejelentkezés után tömörített fájlban le lehet menteni akár az egész korpuszt.

*Earlier Latin Manuscripts*¹⁷

Az Earlier Latin Manuscripts ugyancsak jól strukturált portál: már a kezdő oldalon eldönthetjük, hogy a teljes kollekcióban szeretnénk keresni vagy gyűjteményenként csoportosítva tallóznánk a szövegek között. A teljes katalógus egy *dinamikus táblázat*-ban jelenik meg *lista nézetben* (3. ábra), amelyben tudunk rendezést beállítani egy oszlopon belül a fejlécekre kattintva, valamint a jobb oldalt látható feltételekkel szűkíthetjük a megfelelő listát.

1. ábra digilibLT. A haladó keresés paramétereit

2. ábra digilibLT. Atilius Fortunatianus műve az elérhető formátumok listájával

Earlier Latin Manuscripts

Home Catalogue Collections Bibliography About the Project

Catalogue of Manuscripts

List Map Chart Scripts

Displaying: 2047 items Save list as: CSV

Script	Shelfmarks	Date	CLA Vol.	CLA	Name
Half-Uncial	Ⓢ	V–VI (ante 509–510)	1	1a	Basilican Hilary.
Uncial	Ⓢ	VI in (post 509–510)	1	1b	Basilican Hilary.
Pre-Caroline Minuscule	Ⓢ	VIII	1	1c	Basilican Hilary.
Uncial	Ⓢ	VIII	1	2	
Uncial	Ⓢ	VIII–IX	1	3	
Anglo-Saxon Minuscule	Ⓢ	VIII–IX	1	4	

Filters

Keyword

Script Type

Library

Estimated Year

3. ábra Earlier Latin Manuscripts. Kéziratok katalógusa, listanézet

Egy adott tételre kattintva betöltődik annak részletes leírása, a főbb adatok a dokumentumról:

- a CLA-száma,
- az őrzőhelye,
- az írásmódja,
- a keletkezési ideje, eredete és származása,
- a Trismegistos¹⁸ adatbázisszáma,
- az anyagtípusa (pl. pergamen),
- a tartalma,
- a megjegyzések,
- a leírás utolsó módosításának dátuma.

A leírásokhoz lehetőség szerint hozzákapcsolódik a *dokumentum digitalizált verziója*, amely megjeleníthető nagy méretben és szabadon le is tölthető (4. ábra). A tételek a természetüket tekintve kódex-töredékek vagy tekercseken fennmaradt latin nyelvű szövegek. A táblázatos nézetre visszatérve az egész listát (összesen 2047 elem) és minden szűkített megjelenítését le tudjuk tölteni CSV formátumban.

A lista nézeten kívül választhatjuk még az *Open Street Map-alapú*¹⁹ térképes megjelenítést, ahol az őrző könyvtár városát kiválasztva megtudhatjuk,

hogy hány dokumentum található az adott gyűjteményben. Hátránya, hogy nem feliratozzák a nagyobb városokat, így a vaktérképismeret mellett csak a városokat jelölő körökre kattintva tudjuk meg, hogy melyik várost jelöli a kör.

A harmadik nézet az írásformákat összegző *kimutatás*. Ebből láthatjuk például, hogy az unciális típusból (a kapitális írásmódból alakult ki a 3. századtól kezdve, jellemzője, hogy a korábbi formához képest kerekesebbek a betűi) tartalmazza az adattár a legtöbb, összesen 578 tételt. A *Highcharts-ra*²⁰ épülő táblázatot letölthetjük képként, PDF-ként vagy SVG formátumban. Mind a három nézetben lehetőség adódik szűkíteni a találati listán kulcsszó, írásmód, őrző könyvtár és keletkezési idő szerint.

A gyűjteménybe való másik belépési ponton keresztül a *CLA alkotója, E. A. Lowe vagy további kutatók által azonosított csoportok* szerint tallózhatunk eredet, származás, írásforma, szövegtípus szerint. Ide gyűjtötték egy külön kategóriában a CLA-információihoz képest megváltozott rekordokra mutató linkeket is.

Volume / Number: 1 / 1b	
CLA	1b
Shelfmarks	<ul style="list-style-type: none"> Vatican City Italy Biblioteca del Vaticano Basilicanus D. 182 (fol. 288–311)
Script	Uncial
Date	VI in (post 509–510) (509 – 510)
Origin and Provenance	Origin probably the same as that of the half-uncial part (CLA 1a).
CLA Vol.	1
TM Number	TM 60172
Support	Parchment
Contents	Hilarius Pictaviensis, Liber 1 ad Constantium, Contra Auxentium, De Synodis.
Name	Basilican Hilary.
Script Commentary	Apparently when the half-uncial was corrected in 509–10, the bottom of fol. 288r and all of fol. 288v were blank, and the corrector who signed on fol. 288r did not sign the quire-mark on fol. 288v, which is by the original hand and alone lacks the 'contuli' underneath. Presumably this was because the full and complete 'contuli' with the date occurs on the preceding page. Apparently soon afterwards the blank space remaining in the quire was utilized for the beginning of the uncial 'Liber 1 ad Constantium', and further quires, of which three (XXXIX–XLI) survive, were made to conform in size to the original MS, but the parchment is different, showing marginal prickings, and the quire-marks are different though continuous.
Notes	■ F. Troncarelli, 'L'odissea di un'odissea : note sull'Ilario

fol. 298
View larger image

Origin & Library Locations

● Origin ● Library

4. ábra Earlier Latin Manuscripts. A Vatikán egyik kéziratának adatlapja

Epigráfiai gyűjtemények

*Inscriptiones Graecae*²¹

A német nyelven elérhető *Inscriptiones Graecae* adatbázis a *Corpus Inscriptionum Graecarum* kötetéhez nyújt elektronikus hozzáférést: tallózhatunk a kötetek tartalmában vagy kereshetünk a szövegekben.

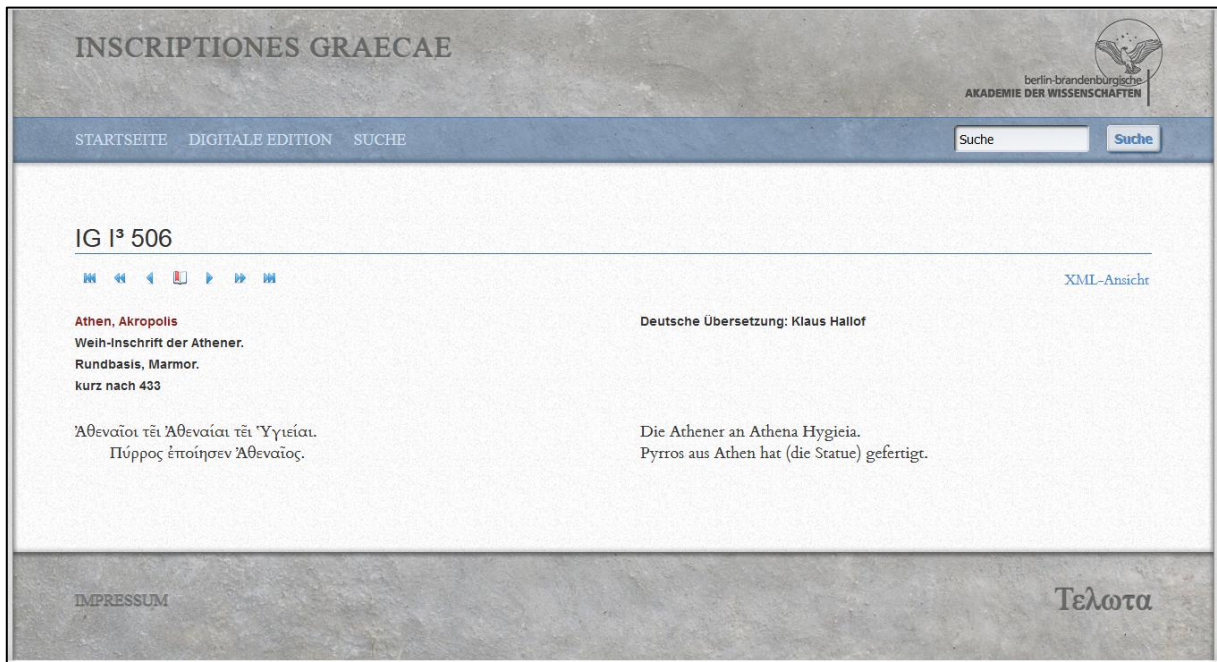
A böngészésnél minden kötet egy külön *kötetnézetben* jelenik meg, amelyben lapozhatunk a rögzített feliratok között. Betöltődik mind az eredeti görög szöveg (diakritikusan, megkülönböztető mellékjelekkel együtt, a hangsúlyok és a „h” hangok meglétének vagy hiányának, a hehezetek jelölésével) és a német fordítás a fordító nevének feltüntetésével (5. ábra). Az adatok között feltüntetik még a keletkezési időt, a megtalálási helyet, az anyag-típust, amelyen a felirat található (pl. márvány) és

a szöveg típusát (pl. epigramma). Az oldalon XML-nézetre is válthatunk. A kötetben való mozgást a navigációs nyilak biztosítják, továbbá a nyilak között középen elérjük az adott rész tartalomjegyzékét is.

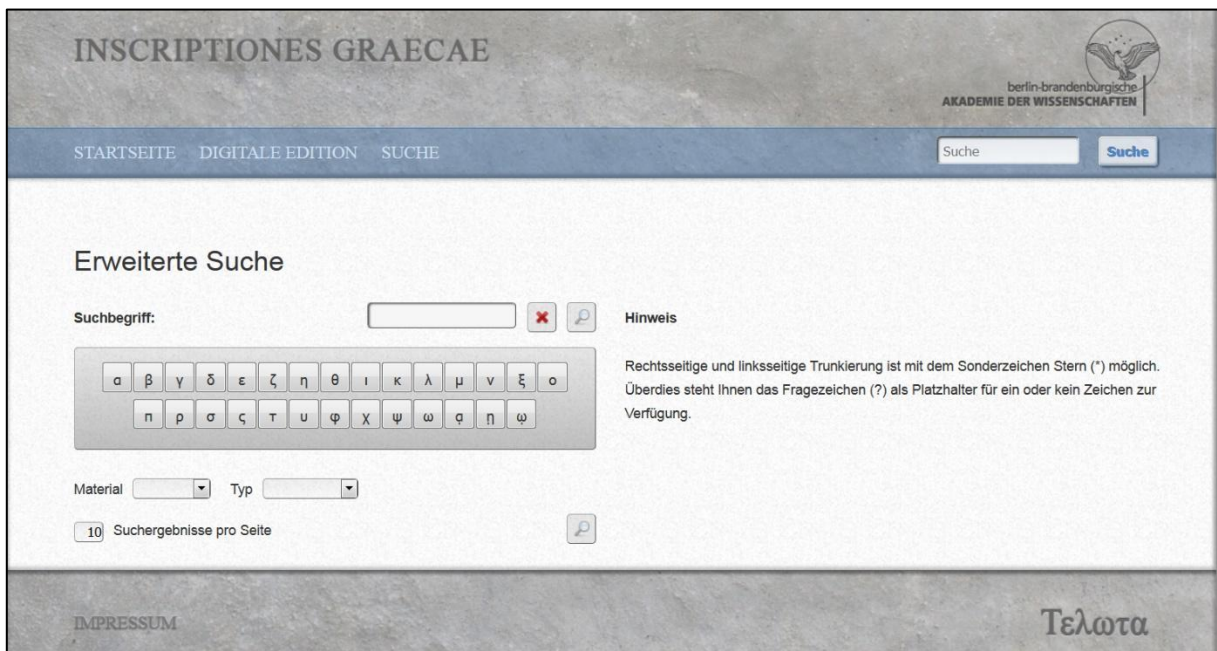
Keresési lehetőség: szabad szavas keresés görög virtuális billentyűzettel, csonkolással. Szűrés történhet anyag- vagy szövegtípusra. A szűkítésnél egy opciót beállítva és üres keresést indítva tallózhatunk az adott kategóriába tartozó feliratok között (6. ábra).

*German Inscriptions Online*²²

A *German Inscriptions Online* szintén csak német nyelvű felhasználói felülettel rendelkezik. A *German Inscriptions* sorozat digitalizált változatán kívül el lehet érni a feliratokból készült publikációk *bibliográfiai adatainak* gyűjteményét, továbbá egy *glosszáriumot*.

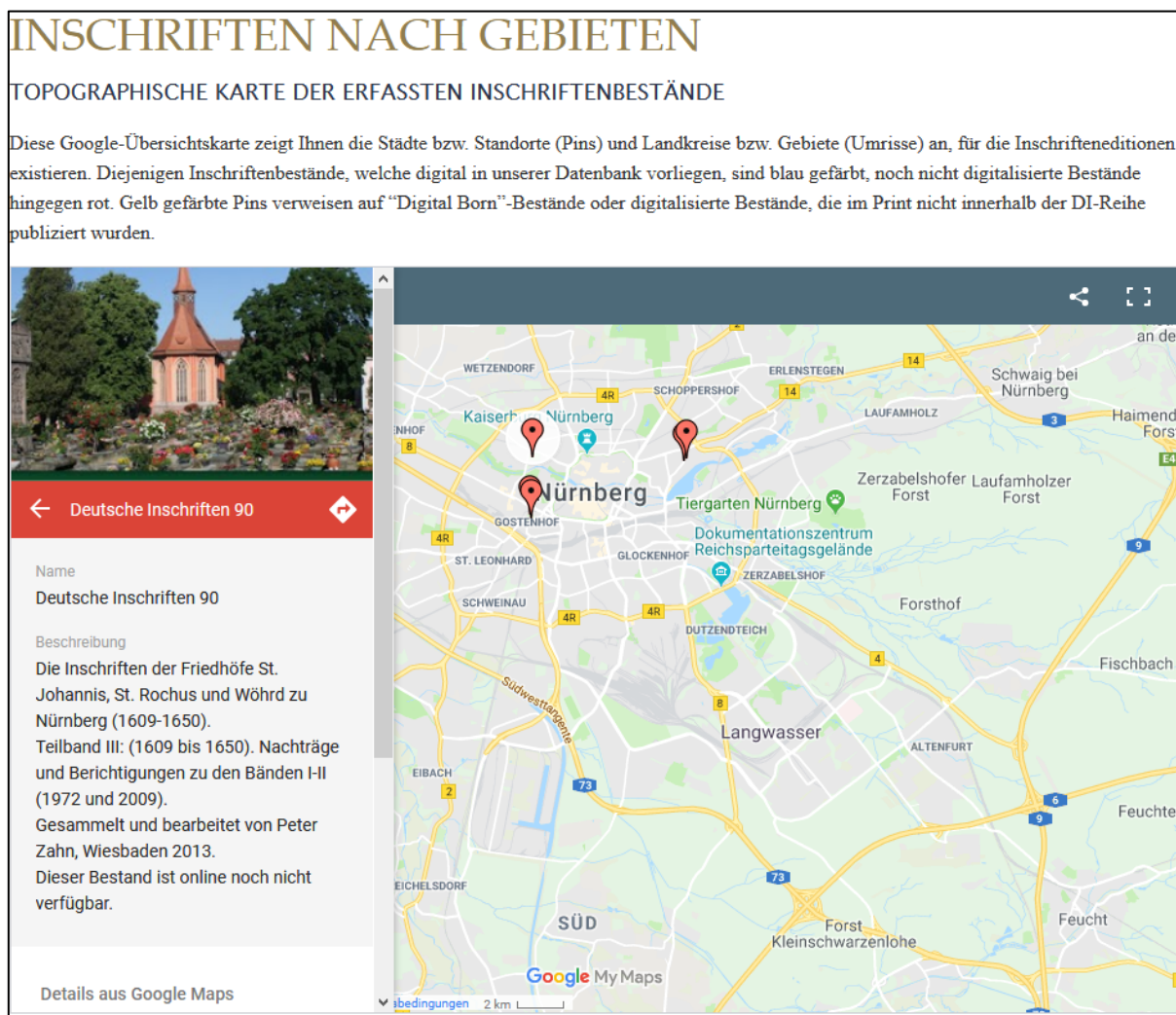
5. ábra Inscriptio Graecae. Felirat az athéni Akropoliszból

6. ábra Inscriptio Graecae. Keresőfelület virtuális billentyűzettel

Kétféleképp használható az adatbázis: a térképés nézet felől megjelenítve (Geographie) vagy a keresés (Suche) felől indulva. Az előbbinél *Google térképet* alkalmaznak, amely segítségével a helyek szerint jeleníthetjük meg a feliratokat, ez a térkép elég részletes, a megszokott felülettel találkozunk,

az országhatárok, nagyobb városok neve megjelenik (7. ábra). A térképen a pontokkal jelölt helyekre kattintva látható a felirat DI-száma és a leírása, lehetőség szerint bővebb információkra mutató linkekkel együtt.

7. ábra German Inscriptions Online. Feliratok térképes megjelenítése, Nürnberg

A keresésnél teljes szövegben kutathatunk dátum, katalógus és városok szerinti szűkítési opcióval. Egy tétel a következő elemekből áll:

- felirat sorszám, a
- felirat mérete,
- feliratszöveg fényképe,
- feliratszöveg leírata,
- feliratszöveg német fordítása,
- megjegyzések,
- szövegkritikai apparátus,
- bibliográfia.

Az oldal alján az adatbázison belül a konkrét feliratra való hivatkozás mintáját is megtaláljuk (8. ábra).

*I.Sicily*²³

A projekt nevének – Inscriptions of Sicily – megfelelően a Szicíliában található feliratok állnak a fókuszában. A jelenlegi adatbázis egy korábban keletkezett gyűjteményre épül, konkrétan egy 2000–2004 között bővített MS Access fájlra, amelyben 2600 kő feliratát tárolták. Innen a rekordokat XML-fájlokba exportálták, majd EpiDoc XML-fájlokat készítettek belőlük. A konvertált adatok még ellenőrzésre szorulnak, az aktuálisan megjelenített tételnél feltüntetik, hogy éppen mely fázisnál tart a korrekció, lehet *draft* (piszkozat), *edited* (szerkesztett), *unchecked* (még nem ellenőrzött). Jelenleg 3200 feliratot tartalmaz eXist adatbázisban, xQuery eléréssel és SOLR/Lucene-t használva a teljes szöveges kereséshez. Egyes adatokat URI-ként is integráltak, ezzel biztosítva a *Linked Data* tartalmakat.

DI 46: Stadt Minden (1997)

Nr. 91

Brüderstr. 26

1567

Beschreibung

Gedenktafel für Heinrich Becker. Sandstein. Das Fachwerkhaus Ecke Brüderstraße/Königswall, das Heinrich Becker bewohnte, wurde im Jahr 1979 abgerissen. Die Sandsteintafel befand sich früher auf der Seite zum Königswall hin links oben neben der Eingangstür. ¹⁾ Heute hängt sie auf der Seite zur Brüderstraße hin links neben der Haustür. Es handelt sich um eine querrrechteckige Steintafel, die lediglich die Inschrift und keinen weiteren Schmuck trägt.

Maße: H.: 82,5 cm; B.: 124,7 cm; Bu.: 3,8–5 cm.

Schriftart(en): Kapitalis mit Versalien.

INCOLIT HENRICVS CVLTAS PISTORIVS AEDES /
 NOMINA QVI CLARVS DOCTA MAGISTER HABET /
 HVIC ETIAM MEDICAS ARTES LARGITVS APOLLO /
 EXIMIVM ^{a)} PATRIAE CONTVLIT ESSE DECVS /
 ET QVONIAM EST LARGVS MVSARVM FAVOR ET HOSPES /
 MVSA ILLVM IMPRIMIS AEMYLIANA CANIT /
 DET DEVS VT PYLIOS VIVAT TRANQVILLVS IN ANNOS /
 ET SOBOLIS VIDEAT PROSPERA FATA SVAE /
 1 · 5 · GEO(RGIVS) AEMYL(IANVS) · DOC(TOR) · 6 · 7

Übersetzung:

Das stattliche Haus hat Heinrich Becker bewohnt ²⁾, der als berühmter Magister gelehrte Titel trägt. Apollo hat ihm auch medizinische Künste geschenkt und bewirkt, daß er eine hervorragende Zierde seiner Vaterstadt ist. Und weil er auch ein freigebiger Gönner und Freund der Musen ist, besingt ihn besonders die Aemilianische Muse. Gebe Gott, daß er friedlich ein nestorisches Alter erlebt und ein glückliches Schicksal seiner Nachkommenschaft sieht.

Versmaß: Elegische Distichen.

Kommentar

Sabine Wehking [1/1]

8. ábra (1)

Bünemann gibt die Inschrift mit dem Hinweis wieder, daß man die Verse an dem Wohnhaus des Kommandanten *nach dem Walle* zu finde. Über Becker berichtet Bünemann, daß dieser der zweite Rektor des nach der Reformation im Kloster St. Pauli eingerichteten Ratsgymnasiums war, aber nach einiger Zeit diese Tätigkeit niederlegte, um sich der Medizin zuzuwenden, die er studiert hatte.³⁾ Von den Kenntnissen Beckers als Mediziner spricht auch die Inschrift. Laut Hamelmann war Becker zuvor an der bischöflichen Schule in Minden tätig.⁴⁾ Genaue Lebensdaten sind jedoch nicht überliefert. Im Jahr 1533 immatrikulierte sich Heinrich Becker an der Universität Rostock.⁵⁾ Das Rektorenamt dürfte Becker um das Jahr 1540 herum bekleidet haben.⁶⁾ Verheiratet war er mit Anna Vogeler. Vor seinem Tod im Juli 1567 amtierte Heinrich Becker als gräflich-hoyascher Leibarzt.⁷⁾ Da er in der Inschrift als lebend erwähnt und ihm eine hohes Alter gewünscht wird, muß die Tafel im ersten Halbjahr 1567 angefertigt worden sein. Die Inschrift läßt darauf schließen, daß Becker zu diesem Zeitpunkt Minden verlassen hatte, denn eine solche öffentlich angebrachte Lobeshymne auf eine lebende Person ist schwerlich denkbar, solange der Gerühmte noch in den Stadtmauern – geschweige denn noch in dem Haus – lebte.⁸⁾ Das Haus an der Brüderstraße wurde Heinrich Becker und seiner Frau Anna vom Stift St. Martini verpachtet, nachdem der bisherige Inhaber, der Domvikar Bernhard Becker, im Jahr 1560 verstorben war.⁹⁾

Der Verfasser der Inschrift, Georg Oemler, war Geistlicher und zugleich auch als Botaniker tätig. Von 1553 bis zu seinem Tod im Jahr 1569 übte er das Amt des Generalsuperintendenten in Stolberg aus. Er verfaßte verschiedene poetische Werke.¹⁰⁾ Über seine Beziehung zu Becker ist nichts bekannt.

Textkritischer Apparat

a. *EXIMIVM] Exeimium* Döhler.

Anmerkungen

1. Vgl. ein Foto des Hauses, KAM, Fotosammlung, Mappe A I 93.
2. Eigentlich: bewohnt. Es ist jedoch nicht anzunehmen, daß eine solche rühmende Inschrift noch zu der Zeit angebracht wurde, als Pistorius in dem Haus Brüderstr. 26 lebte; vgl. Kommentar.
3. Bünemann, StA Münster, Msc. VII, Nr. 2421, p. 101f.
4. Hamelmann, Reformationsgeschichte, S. 87.
5. Matrikel Rostock, Bd. 1, S. 12.
6. Vgl. dazu die relative Chronologie, die sich aus der Reihe der bei Hamelmann, Reformationsgeschichte, S. 87, genannten Rektoren ergibt.
7. Diese biographischen Angaben sind einem Artikel im Mindener Tageblatt vom 21. Januar 1978 zu entnehmen, der sich mit dem Haus an der Brüderstraße befaßt.
8. Der in dem Artikel des Mindener Tageblatts (vgl. Anm. 7) gezogene Schluß, Becker hätte die Inschriftentafel selbst an seinem Haus noch kurz vor seinem Tod anbringen lassen, ist völlig absurd.
9. StA Münster, Findbuch A215 (Minden, St. Martini, Urkunden), Regest Nr. 549.
10. ADB, Bd. 1, S. 127f.

Nachweise

Bünemann, StA Münster, Msc. VII, Nr. 2421, p. 101f. – Döhler, Die Inschrift an dem Haus Königswall 21. In: MHB 10, 1932, Nr. 5.

Zitierhinweis:

DI 46, Stadt Minden, Nr. 91 (Sabine Wehking), in: www.inschriften.net, urn:nbn:de:0238-di046d003k0009104.

8. ábra (2) German Inscriptions Online. Egy felirat és leírása Minden városából

Az adatbázisban található helyeket a *Pleiades projekthez*²⁴ csatolták, amely összegyűjti és -kapcsolja az antik helyszínekre vonatkozó forrásokat. További kompatibilitást erősítő elem, hogy a metaadatokat az *EAGLE feliratprojekt szókészlete* szerint normalizálták. Az antik világra is kiterjesztett *Trismegistosban* szerepelnek az I.Sicily leírásai, mindhez hozzáfűzték a Trismegistos-beli azonosítókat.

A kezdeményezés kurrens feladata, hogy személyes megtekintéssel bővítsék a metaadatokat, ki egészítsék a meglévő szövegeket. A program keretében múzeumokkal és ásatási területekkel is

kooperálnak, hogy minél sokrétűbb adatokkal gazdagítsák a gyűjteményt. A University of Oxford webes felületén lévő adatbázist egy *Wordpress-alapú blog*²⁵ egészíti ki friss hírekkel és különféle segédletekkel.

Az adatbázis oldalán található keresési módok:

1. *térképes*: Google-térképen a feliratok eredeti helyei;
2. *táblázatos*: minden adatmezőben keres, szűkítési lehetőségek, mozgatható oszlopok, méretezhető tábla (9. ábra). A táblázatok oszlopai: azonosító, dátum, hely (ókori és mai), anyag, típus (pl. sírkő, mérföldkő), felirat fajtája (pl. vé-

- sett), nyelv, múzeum, státusz, egyéb azonosítók;
3. *szabad szöveges*: helyettesítő karakter, operátor nem használható, továbbá még nincs minden felirat átírva, így nulla találat esetén más módon még lehet, hogy megtalálható az adott kő az adatbázisban;
  4. *bibliográfiai*: táblázatos keresés, külön oszlopban Zotero-leírásra mutató linkekkel;
  5. *múzeum-alapú*: az együttműködő közgyűjtemények állományainak listázása.

A találatokat letölthetjük, egy-egy leírást XML-fájlban vagy az összeset ZIP-fájlba csomagolt XML-ekben. A keresések találati listája menthető CSV formátumban. A megjelenített egyedi rekordot a nyomtatási kép gombra kattintva menthetjük PDF-ben. A letöltött, felhasznált elemekre vonatkozóan a hivatkozás módjáról is részletesen tájékoztat az oldal (*How to cite*). A 10. ábrán látható szerkesztett (edited) tétel fényképet és ellenőrzött leírást is tartalmaz.

Id	Date	Date Range		Place		Material	Object Type	Inscription Type	Execution Type	Langui...	Museum	Status	Other Identifiers		
		After	Before	Ancient	Modern								Tris...	EDR	PHI
ISic00...	Imperial	1 AD	300 AD		Caltanis...	marble	sarcophag...	funerary	Engraved	Latin	Museo A...	draft	4916...		
ISic00...	C3 AD ?	200 AD	300 AD	Catina	Catania	marble		funerary	Engraved	Latin	Museo A...	draft	4915...	1411...	
ISic00...	Bivona (IL...	1 AD	200 AD	Catina	Catania	marble		funerary	Engraved	Latin	Museo A...	draft	4915...	1411...	
ISic00...	100 - 150AD	100 AD	150 AD	Centurip...	Centuripe	marble		building	Engraved	Latin	Museo A...	draft	4915...		
ISic00...	Imperial	1 AD	300 AD	Centurip...	Centuripe	marble		funerary	Engraved	Latin	Museo A...	draft	4915...		
ISic00...	C1 - 2 AD	1 AD	200 AD	Cossura	Pantelle...	marble		funerary	Engraved	Latin	Museo A...	draft	4918...		

9. ábra I.Sicily. Feliratok táblázata

Editions

IG 14 0036 (<https://www.zotero.org/groups/382445/items/Q2SBPG9F>)

Webster (1929) 152 no.21 (<https://www.zotero.org/groups/382445/items/SS75U98Q>)

Ferrua (1941) 197-198 no.68 fg.34 (<https://www.zotero.org/groups/382445/items/4HR4DX8X>)

Walker (forthcoming)

Digital editions and identifiers

TM: 492481

PHI: 149330

Location

Provenance: Salvatore Polli (ap. IG XIV.36) reports found next to the so-called 'tomb of Archimedes', a rock-cut tomb in the Grotticelli necropolis, according to Wilhère (letter to De Rossi), 'da un fosso sulle confine di Caradicia (?) (Begliè) ed Epipof', according to Ferrua 1941 reporting De Rossi, 't'

Original Location: **Syracuse**

Last Recorded Location: Oxford, Great Britain, , inventory number AN2007.61

Autopsy: Walker 2015

10. ábra I.Sicily. Egy siracusai felirat fényképes adatlapja

EAGLE²⁶

Az adatbázis összesen 1,5 millió rekordot tárol az Európai Unió 25 tagállamából, az északi és déli Mediterráneum területéről. Elsődleges célkitűzése a fennmaradt görög-római feliratok elérhetővé tétele alapvető leírásokkal és angol nyelvű fordításokkal. Mindezt *intuitív felületen* igyekeznek megtenni: egy *mobil applikációt* is fejlesztettek,²⁷ amely segítségével egy adott helyszínen a mobiltelefon kameráját az antik felíratra irányítva a program megkeresi az adatbázisban, hogy melyik feliratról lehet szó. (Kipróbáltuk néhány római felirat esetében, egyiknél sem volt pontos egyezés, valószínűleg ez a funkció még fejlesztés alatt áll. A találati listában az látszott, hogy inkább a kő formája alapján keresi a hasonlókat az algoritmus, a feliratok felismeréséhez minden bizonnyal még nem áll rendelkezésre a megfelelő technológia.) Ezen kívül egy *storytelling program*²⁸ is letölthető epigráfia-alapú narratívák összeállítására. A projekt egy *többnyelvű Wiki-ŕ*²⁹ is létre kíván hozni az epigráfiai képek és szövegek bővebb leírásainak és fordításainak elősegítésére, amely az európai nyelvekre történő későbbi átültetéshez szolgálhat alapul.

A programhoz kapcsolódóan alapították az *International Digital Epigraphy Association (IDEA)* non-profit szervezetet.³⁰ A civil kezdeményezés a digitális eszközök használatának ösztönzését vállalta fel a kutatás és a tanulás területén, valamint az írott örökségről szóló tudományos közlemények megjelentetését az antikvitással kezdve.

Az EAGLE-hálózat tevékenységét munkacsoportok segítik a következő területekre szakosodva: tartalomgondozás és fordítás, tartalomharmonizáció, felhasználói szokások megismerése.

Az adatbázisban szabad vagy kötött szavasan egyszerű és haladó kereséseket egyaránt végezhetünk. Az előbbivel a teljes szövegben kutakodhatunk külön mező megadása nélkül, utóbbi szempontjai (11. ábra):

- modern findspot (a lelőhely mai neve)
- ancient findspot (a lelőhely antik korban használt neve)
- detailed findspot – village, street, building (részletes adatok a lelőhelyről – falu, utca, épület)
- location (hely)
- bibliography (bibliográfia)
- text of the inscription (a felirat szövege)
- type of inscription (a felirat típusa)
- decoration (díszítés)
- object type (az objektum típusa)
- material (anyag)
- type of writing (írástípus)
- state of preservation (a lelet jelenlegi állapota)
- social status of the persons mentioned in the text (a szövegben említett személyek társadalmi helyzete).

A 12. ábra a *Pannonia* szóra történt keresésből származó találatot szemlélteti: a megnyitott tétel egy *Aquincumban* fellelt szarkofág leírását és képeit tartalmazza, egy fotó nagyításával.

Ha regisztrálunk a honlapra, bejelentkezés után értéknövelt szolgáltatásokat is igénybe vehetünk, úm. találatok mentése, keresések mentése, mentett keresések és objektumok szerkesztése, korábbi keresések megtekintése.

A *Resources* menüpontban az I.Sicily-nél már említett kontrollált szótárak lelhetőek fel a *Vocabularies* link alatt. Az egységes szótárkészlet 10 nyelven az alábbi bontásban segíti a fogalmak egyértelműsítését:

- material (anyag),
- execution technique (feltárási módszer),
- type of inscription (felirattípus),
- object type (objektumtípus),
- decoration (díszítés),
- dating criteria (datálási osztályok: a dátumok, idő-intervallumok megadásának javasolt módjai),
- state of preservation (fennmaradás állapota).

The screenshot shows the 'SEARCH INSCRIPTIONS' page of the Europeana Eagle Project. The page layout includes a header with the project logo and navigation links, a breadcrumb trail, and a main search area with various filters and options.

Header: europeana eagle project

Navigation: HOME RESOURCES » NEWS IDEA ASSOCIATION » EAGLE PROJECT » CONTACTS

Breadcrumb: HOME » ADVANCED SEARCH

Search Title: SEARCH INSCRIPTIONS Help

LOG IN

Username:

Password:

Remember Me

Enable virtual Keyboard

Greek keyboard

Hebrew keyboard

BASIC SEARCH

ADVANCED SEARCH

IMAGE SEARCH

ARCHIVES

[Bookmark This Page](#)

Facet & Fields Language

By default the vocabularies contain the full list of terms, choose a language to view only the terms corresponding to that language. Please note that not all terms are translated therefore you might lose some information when selecting a specific language.

Add/Remove Fields

Modern findspot

Detailed findspot

Location

Decoration

Main Search Area:

Text of the inscription

Object type:

Type of inscription:

Bibliography:

Only with image

Only with translation

Not Before - Year:

Not After - Year:

Include substrings (search might take more time)

11. ábra EAGLE. Haladó keresés

HOME RESOURCES » NEWS IDEA ASSOCIATION » EAGLE PROJECT » CONTACTS

HOME » ADVANCED SEARCH

SARKOPHAG DES C IULIUS SABINUS Help

10578

[Back to result list](#) [Bibliography](#) [View translations](#) [Original source](#) [Save](#) [Export PDF](#)

Content Provider: Ubi erat lupa
Trismegistos ID: not available
Type of inscription: grabinschrift
Type of object: sarkophag
Material: stone / limestone
Ancient find spot Region: Pannonia Inferior
Ancient find spot City: Aquincum
Modern find spot: Budapest
Current Location: Budapest, Ungarn
Date: not available

D(is) M(anibus) // C(aio) Iul(io) Sabino civi Campa/no domo Capua q(uondam) / mil(iti) leg(ionis) // Adi(utricis) adiut(ori) off(icii) rat(ionum) / mil(itum ?) qui vixit ann(os) XXVIII men/s(em) I dies XVIII Aurelia Caria/nae (!) ciniugi (!) piissimo // o(pto) s(it) t(ibi) t(erra) l(evis)

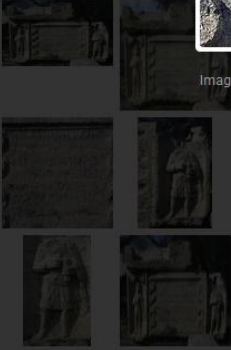
HOME RESOURCES » NEWS IDEA ASSOCIATION » EAGLE PROJECT » CONTACTS

HOME » ADVANCED SEARCH

SARKOPHAG Help

10578

[Back to result list](#) [Bibliography](#)

Type of inscription: grabinschrift
Type of object: sarkophag
Material: stone

Ancient find spot Region: Pannonia Inferior
Ancient find spot City: Aquincum
Modern find spot: Budapest
Current Location: Budapest, Ungarn
Date: not available

D(is) M(anibus) // C(aio) Iul(io) Sabino civi Campa/no domo Capua q(uondam) / mil(iti) leg(ionis) // Adi(utricis) adiut(ori) off(icii) rat(ionum) / mil(itum ?) qui vixit ann(os) XXVIII men/s(em) I dies XVIII Aurelia Caria/nae (!) ciniugi (!) piissimo // o(pto) s(it) t(ibi) t(erra) l(evis)

[Make a suggestion](#) [View related stories](#) [View related inscriptions](#)

12. ábra EAGLE. Iulius Sabinus szarkofágja Aquincumból

Összegzés

Az elemzett projektekből keletkezett gyűjtemények a *latin nyelvű szövegkorpuszok és az antik feliratok megkerülhetetlen hálózati tájékoztatási iránytűi*. Ennek záloga, hogy a standardizált, közös jellemzők mellett – természetesen mindig a kutatási terület gyűjtőpontjához igazodva – testre szabott informálódási lehetőségeket is nyújtanak, *modern infokommunikációs és topográfiai megoldásokkal, kollaboratív módon folyamatosan épített és fejlesztett, ellenőrzött tartalommal*. Áttekintésünk nem titkolt célja azonban elsősorban az volt, hogy egy szűkebb, a könyvtári szakirodalomban kevésbé megjelenő diszciplína európai projektjeiből szemeztetve jó *gyakorlatokat* mutassunk a széles körű nemzetközi szakmai együttműködésekben születő, határokon átívelő tudásterjesztésre, tudományos közösségek szervezésére, a digitális bölcsészeti eszközök és kollekciók ingyenes disszeminációjára.

Hivatkozások

- 1 Projects. EADH: <https://eadh.org/projects>
- 2 Submit Your Project. EADH: <https://eadh.org/projects/submit-your-project>
- 3 #dariahTeach, 1914-1918-online, 3DH – Three-Dimensional Dynamic Data Visualisation and Exploration for Digital Humanities Research, @note, AC/E Digital Culture Annual Report, ACT ALCIDE, Archive Alert, ARIADNE, Art and Architecture in German Travel Accounts to Paris and Versailles in the Baroque Era, Artefacts, Biblindex, BILICAME, BITRAGA -The Translation Observatory, Book of the Dead Project, Bretez, Burckhardtsource, Cappelli online, Catalogue of Digital Editions, CATMA, CENDARI, Ciberia Project, CINEMAPS, CLARIN, CLiGS, CODECS, Controversia et Confessio, Corpus Coranicum, Corpus Vitrearum Medii Aevi Deutschland, CorpusExplorer, correspSearch, COURAGE, Creative Amsterdam: An E-Humanities Perspective, CRETA, Culture & Tecnology, European Summer University in Digital Humanities, Cultures of Knowledge, DanteSources, DARIAH-DE - Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities, DASI, Database of Byzantine Book Epigrams, Deciphering, the Dynamiter, Deutsches Textarchiv, Diálogo Medieval, digilibLT, DigiPal, Digital humanities initiative at Linnaeus University, Digital Orientalist, Digital Plato, Digitization, bibliographic description and research of texts written in Glagolitic, Croatian Cyrillic and Latin scripts until the end of the XIX century, Digitized Medieval, Manuscripts Maps, DIMH, DIOPTRA, DiXiT, Donatism. Online Dynamic Bibliography, e-Identity – Multiple Collective Identities, EAGLE, Earlier Latin Manuscripts, eCodicology, eHeritage, Eighteenth-Century Poetry

Archive, Electronic Text Reuse Acquisition Project, elib.at eLibrary Project, eLITE, Emagic. Mapping your feelings, EMOTIVE, Environment & Society Portal, Epigraphia 3D, Ereticopedia, eTalks, Europeana Newspapers, Europeana Research, Evaluation Metrics for Visual Analytics in Linguistics, EVT - Edition Visualization Technology, Exhibitium Project, Fasti Online, Field Acquired Information Management Systems Project, Filologia Risorse Informatiche, Flooding in the Low Countries 1570-1588, Forced Labour 1939-1945. Memory and History, GAMS, GEHIR, German Inscriptions Online, Germania Sacra Online, Glossarium Graeco-Arabicum, Gluck Complete Edition, Great Parchment Book, HIMANIS, histogram, Historia y Memoria Histórica on line, Historical Music of Scotland, Historical soundscapes, Humanities in the digital age, I.Sicily, Iberian Books, Icelandic Saga Map, ID+Lab, IMPACT, Inscriptiones Graecae, Interdisciplinary Multilingual Dictionary, Ireland Illustrated, 1680 – 1860, Irish Translator Database, Isidore, Julius Pflug - Die Korrespondenz (1510–1564), Key Documents of German-Jewish History. A Digital Source Edition, Kinsources, KNORA, LdoD Archive: Collaborative Digital Archive of the Book of Disquiet, Lectionary Database ThALES, Les Cours d'Antoine Desgodets, Lexicon of Scholarly Editing, LINHD, Literary Atlas: Plotting English Language Novels in Wales, Lviv Interactive, MAAAYA, MADDLAIN, MADRE, Making Sense of Illustrated Handwritten Archives, Manart: a database of manifestos in literature and arts, Mapping digital actors of Intangible Cultural Heritage in France, Mapping Manuscript Migrations, MEDIANE (Middlebrow Enlightenment: Disseminating Ideas, Authors, and Texts in Europe, 1665 - 1830), MEPAD, Métrique et vers libre, Mnemosine, Monasterium.net, MUSACCES-CM, MWW Research Association: Digital Research Infrastructure, Niklas Luhmann Archive, OBVIL, Ogham in 3D, OMNIA, Online collection of Swiss Law Sources, Open Encyclopedia System (OES), Open Memory Project, Ossian Online, Oxford Text Archive, Palimpsest Project, PARTHENOS, PAVONE, Pedrolo Digital, Pelagios, PhiloBiblon, PLUGGY, PoLet500 - Polemiche Letterarie del Cinquecento, Polish Literature Newsletter, Polymath Virtual Library, Private Ducal Correspondences in Early Modern Germany, PROgressive Visual DEcision Making for Digital Humanities, PROPYLÄEN, READ, Regesta Imperii, ReNom, Repertorium Academicum Germanicum (RAG), Rescribe Latin OCR, Research Infrastructure on Religious Studies, Rhythmicalizer. A digital tool to identify free verse prosody, Rhythmicalizer. A digital tool to identify free verse prosody, Romanceiro.pt, Sagnagrunnur, SALSAH, Sandart.net, Scaffolding the Media for Intellectually Humble Public Discourse, SHEBANQ, SmartLibrary, Stylo R Package, Switzerland's institutional landscape 1933–1980, The Art of Travel (1500-1850), The ARTECHNE database, The documentation for Bouvard et Pécuchet, The Historical Thesaurus of English, The

- history of archaeological computing, The Lazarus Project, The Medici Archive Project: BIA Platform, The National Virtual Reality Museum for Modern Art – Lebanon, The Pinkassim Project, The Programming Historian, The Riddle of Literary Quality, The Senses in Polish Culture, The Syriac Galen Palimpsest: Galen's On Simple Drugs and the Recovery of Lost Texts through Sophisticated Imaging Techniques, The virtual reconstruction of an ancient musical instrument, The "Montaigne at work" project, Thomas Gray Archive, Time Capsule, TOPIC, TRACE, Transcribe Bentham, tranScriptorium, Translantis, travelldigital, TROPOS, TXM, Une Balade au Merlan, Ursus Project, Vectis Scenery, Version Variation Visualization with Shakespeare's Othello, VisArgue, Visual Analysis of Language Change and Use Patterns, Visual Correspondence: Analysing Letters through Data Visualisation, VVV – Verbo-Visuale Virtuale, WissKI, XTriples, Zwangsarbeit 1939-1945 Interview Archive
- 4 Epigráfia: felirattan, ókori feliratokkal foglalkozó tudományág.
- 5 Digital Library of Late-antique Latin Texts (digilibLT): <http://eadh.org/projects/digiliblt>
- 6 Earlier Latin Manuscripts: <http://eadh.org/projects/earlier-latin-manuscripts-0>
- 7 Inscriptiones Graecae: <http://eadh.org/projects/inscriptiones-graecae>
- 8 German Inscriptions Online: <http://eadh.org/projects/german-inscriptions-online>
- 9 Inscriptions of Sicily (I.Sicily): <http://eadh.org/projects/isicily>
- 10 Europeana Network of Ancient Greek and Latin Epigraphy (EAGLE): <http://eadh.org/projects/eagle>
- 11 Zotero: <https://www.zotero.org>
- 12 EpiDoc: Epigraphic Documents in TEI XML. XML text markup for ancient documents: <https://sourceforge.net/p/epidoc/wiki>
- 13 A CLA (Codices Latini antiquiores: a palaeographical guide to Latin manuscripts prior to the ninth century) az összes fennmaradt 9. sz. előtti latin nyelvű kézirat katalógusa, melynek összeállítása E. A. Lowe nevéhez kötődik. 1934 és 1966 között 11 kötete jelent meg, melyet 1971 és 1992 között három kiegészítés követett. Utóbbiból kettő már B. Bischoff, V. Brown és J. J. John munkája. Bibliography. Earlier Latin Manuscripts. CLA Volumes: <https://elmss.nuigalway.ie/page/1/bibliography>
- 14 Corpus Inscriptionum Graecarum. 4 kötet. Szerk. August Boeckh, Johannes Franz, Ernst Curtius, Adolf Kirchhoff, Hermann Roehl. Berolini, Ex Officina Academica, 1828-1877.
- 15 Digital library of late-antique Latin texts (digilibLT): <http://www.digiliblt.uniupo.it>
- 16 Digital Text Archives. The Packard Humanities Institute (PHI): <https://packhum.org/texts.html>
- 17 Earlier Latin Manuscripts: <https://elmss.nuigalway.ie>
- 18 Trismegistos. An interdisciplinary portal of papyrological and epigraphical resources formerly Egypt and the Nile valley (800 BC-AD 800), now expanding to the Ancient World in general: <https://www.trismegistos.org/index.html>
- 19 Open Street Map: <https://www.openstreetmap.org>
- 20 Highcharts: <https://www.highcharts.com>
- 21 Inscriptiones Graecae: <http://telota.bbaw.de/ig>
- 22 Deutsche Inschriften Online: <http://www.inschriften.net>
- 23 Inscriptions of Sicily (I.Sicily): <http://sicily.classics.ox.ac.uk>
- 24 Pleiades: <https://pleiades.stoa.org>
- 25 I.Sicily – Building a digital corpus of Sicilian inscriptions: <https://isicily.wordpress.com>
- 26 EAGLE Project. Europeana: <https://www.eagle-network.eu>
- 27 EAGLE Mobily App. Europeana: <https://www.eagle-network.eu/resources/flagship-mobile-app>
- 28 EAGLE Storytelling Platform. Europeana: <https://www.eagle-network.eu/resources/flagship-storytelling-app>
- 29 EAGLE MediaWiki: <https://wiki.eagle-network.eu/wiki>
- 30 Founded IDEA – The International Digital Epigraphy Association. EAGLE. Europeana: <https://www.eagle-network.eu/founded-idea-the-international-digital-epigraphy-association> és IDEA, a new association on Digital Epigraphy. EADH: <https://eadh.org/news/2016/11/16/idea-new-association-digital-epigraphy>

Beérkezett: 2018. X. 20-án.

Kíszl Péter

habilitált egyetemi docens, az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézetének igazgatója, Információtudományi Tanszékének és Könyvtártudományi doktori programjának vezetője. E-mail: kiszl.peter@btk.elte.hu

Mátyás Melinda

informatikus könyvtáros, MTMT adminisztrátor, ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, Egyetemi Könyvtár, Gyűjteményszervezési Osztály. E-mail: matyas.melinda@lib.elte.hu